

התוועדות

כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

ש"פ בא, יו"ד שבט, ה'תשל"ג

יוצא-לאור לש"פ בא, וא"ו שבט, ה'תש"פ

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הילד משה יעקב יהודה שיחי

ליום הולדתו עש"ק פי' שמות, כ"ף טבת

ולהכנסו לבריתו של אאע"ה עש"ק פי' וארא, כ"ז טבת, ה'תש"פ

ולזכות אחי שמואל גרשון ניסן שיחי

נדפס על ידי ולזכות הוריו

הרה"ת ר' יוסף יצחק וזוגתו מרת רייזל שושנה שיחי גורביץ

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' מנחם מענדל וזוגתו מרת נחמה דינה שיחי גורביץ

הרה"ת ר' שניאור זלמן וזוגתו מרת שרה שיחי דייטש

מרת בלה שתחי גורביץ

הרה"ת ר' שניאור זלמן וזוגתו מרת חי' שרה שיחי מרזוב

מרת רוזא שתחי מרזוב

הרה"ת ר' מרדכי שיחי דייטש

הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו מרת חנה שיחי העכט

הרבנית מרת חוה שתחי העכט

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה. ערב ש"ק פ' וארא, יום הבהיר כ"ח טבת, ה'תש"פ
מאה וארבעים שנה להולדת הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה ז"ל

נשלמה הסדרה

של ספרי

תורת מנחם – תפארת לוי יצחק

ביאורי רבינו על תורת אביו

במחיר מסובסד

באדיבות כמה מידידי המוסד

5 ספרים – \$30

הכמות מצומצמת וכל הקודם זוכה

כנסו עוד היום לאתר, והזמינו את הסט שלכם:

www.Lahak.org/Sale

או בטלפון: בארה"ב 718-604-2610; באה"ק 018-9606-03

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ בא, ששי בשבט הבעל"ט, הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ בא, יו"ד שבט, ה'תשל"ג, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה – מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצש"ק פ' וארא, יום הבהיר כ"ח טבת, ה'תש"פ,
שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2020 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5780 • 2020

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

כהוראת התורה הקי; ובפרט שזכה אשר יכול לעזור במוסד שמטרתו להקים דור יהודי צעיר שיהיו יהודים אמתיים כדרישת השי"ת – השם יתברך שהוא הזן ומפרנס לכל, הן בגשמיות והן ברוחניות. וכשרוצים באמת מוצאים את הזמן על זה, ואז רואים גם בעיני בשר שלא רק שאין זה מפריע לעניינים הפרטיים, אלא אדרבה, זה עוד מוסיף ברכה והצלחה. ותקוותי שתשפיע על בעלה שיי בכיוון האמור.

בברכה לנחת חסידותי מכל ילדי ביחד עם בעלה הרב שיי, ובברכת חג פסח כשר ושמח.

ב

בי"ה, כ"ה שבט תש"כ
ברוקלין

הרה"ח ווי"ח אי"א נו"נ עוסק בצי"צ כו'
מו"ה יעקב שיי

שלום וברכה!

לאחרי הפסק הכי ארוך נתקבל מכתבו מיי"ח שבט, וגם הוא בקיצור נמרץ בהנוגע לשיבת קרית גת. ויהי רצון שימלא בהזדמנות הבאה.

כן תקוטי אשר ציינו וניצלו את יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע בשיבתם, ויהי רצון שרישומה תהי ניכרת על כל השנה.

בברכת הצלחה בכל הנ"ל, וביחוד בהביא בחשבון אשר בעל ההילולא מסר נפשו על ישיבת תומכי תמימים וסניפי בכל מקום שהם, ועניני צדיקים ופעולותיהם קיימים ופועלים לעד

מ. שניאורסאהן

ב

מצילום האגרת. נדפסה ב"התקשרות" גליון תמט ע' 12.
מו"ה יעקב: פלס. אגרות נוספות אליו – אג"ק חל"א אגרת יא'תשנט (ע' קכה), ובהנסמן בהערות שם.

ועניני צדיקים ופעולותיהם קיימים ופועלים לעד: ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב אגרת תע (ע' רלא). ובכ"מ. וראה גם אג"ק ח"ט אגרת ב'תקסד (ע' של). חיי"ד אגרת ד'תתסג. ד'תתקעו (ס"ע רטז). חט"ו אגרת ה'תקמה. חיי"ז אגרת ו'ער. וישצג. ח"כ אגרת ז'תקצה (ע' קצ). ובכ"מ.

בס"ד. שיחת ש"פ בא, יו"ד שבט, ה'תשל"ג.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. דובר כמ"פ בנוגע לשנה זו, שנה השביעית, שיש לה שייכות מיוחדת לענין השבת, כלשון הכתוב: "ושבתה הארץ שבת לה", וכפירוש רש"י: "לשם ה' כשם שנאמר בשבת בראשית".

ונוסף על ענין השבת שבכל שנה שביעית, ניתוסף במיוחד בקביעות שנה זו, שראש השנה חל בשבת, וע"פ הידוע בדיוק הלשון "ראש השנה", ולא תחלת השנה, שזהו בדוגמת ה"ראש" שכולל את החיות של כל אברי הגוף ומנהיגם גם כשנמצאים במקומם, וכך גם ר"ה הוא ה"ראש" של כל השנה, ויש לו השפעה על כל השנה כולה נכמו בנוגע להחלטות שנתקבלו בר"ה בנוגע לענין ד'תמליכוני עליכם"³, "מלכותו ברצון קבלו עליהם"⁴ – הרי מובן שהקביעות דר"ה בשבת פועלת על כל השנה כולה, שמלבד היותה "שבת לה", ניתוסף בה עוד פרט בענין השבת.

וכיון שכל עניני העולם נלקחים מהתורה, שהיא כמו "דיפתראות ופינקסאות" שעל ידם ברא הקב"ה את העולם⁵, ובתורה גופא יש חיצוניות ופנימיות, כמו גוף ונשמה: גופא דאורייתא – נגלה דתורה, ונשמתא דאורייתא – פנימיות התורה (תורת החסידות)⁶, הנה נוסף על השייכות לשבת מצד הקביעות של ר"ה בשבת, ר"ה כפשוטו, בנגלה דתורה, ניתוסף בזה גם מצד פנימיות התורה, שגם י"ט כסלו, שהוא ר"ה לתורת החסידות ודרכי החסידות (כמ"ש במכתב כ"ק אדנ"ע⁷, ונתבאר בארוכה ע"י בעל ההילולא⁸, כמדובר כמ"פ בארוכה וכבר נדפסו הדברים⁹), חל בשבת.

ובזה ניתוסף בקביעות שנה זו גם בנוגע ליום ההילולא דעשירי

(1) בהר כה, ב.	(6) זח"ג קנב, א.
(2) ראה לקו"ת דרושי ר"ה נח, א ואילך.	(7) אג"ק שלו ח"א ע' רנט. וש"נ (נעתק ובכ"מ.
(3) ר"ה טז, סע"א. וש"נ.	(8) לקו"ד ח"ד תשנט, ב ואילך.
(4) נוסח תפלת ערבית.	(9)
(5) ב"ר בתחלתו.	

בשבט (שבו מתעלים כל עניניו של בעל ההילולא, כמבואר באגה"ק¹⁰), שגם הוא חל בשבת¹¹.

וכיון שמדובר אודות יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהוא הנשיא בדור זה, ו"הנשיא הוא הכל"¹², הרי זה שייך לכל אחד מאנשי הדור, שכן, בין אם הוא יודע ורוצה זאת בין אם לאו, אין לו ברירה, כיון שזוהי המציאות, וכמו בנוגע לראש, שבין אם האברים רוצים להיות תחת הנהגת הראש ובין אם לאו, אין להם ברירה אלא להיות תחת הנהגת הראש, שהוא חיותם.

ובהתאם לכך, יש לבאר כללות ההוראה מענין השבת שמודגשת ביותר בקביעות שנה זו.

ב. ובהקדמה — שענין השבת לא ניכר ונרגש במציאות העולם, שהרי לא רואים חילוק בעולם בין שבת לימי החול, וכדאיתא בגמרא¹³: "שאל טורונסורפוס את רבי עקיבא . . ומה יום מיומים" (למה תחשב יום שבת יותר משאר ימים). ואף שזוהי רק שאלה וקס"ד של גוי, הנה נוסף לכך שזהו קס"ד שהובא בתורה, כך, שגם זה תורה¹⁴, הרי מזה גופא שגוי שואל בנוגע ליום השבת "מה יום מיומים", מוכח, שבעולם מצד עצמו לא רואים חילוק בין שבת לימות החול, שלכן, גם לאחר שיעברו ריבוי שנים מבריאת העולם, ויודעים מ"ש¹⁵ "ששת ימים תעבוד וביום השביעי תשבות", יש עדיין מקום לשאלה "מה יום מיומים".

וגם בנוגע לצרכי האדם לא רואים חילוק בין שבת לימות החול, שהרי גם בשבת יש צורך באכילה ושתי' (ולא כמו יוהכ"פ שאסור באכילה), ואדרבה: בשבת יש להוסיף באכילה ושתי' יותר מאשר בימות החול, שהרי מצוה לענגו בעונג אכילה ושתי', בשר שמן ויין ישן (כמ"ש הרמב"ם¹⁶).

וא"כ, מהי ההוראה המיוחדת שלמדים מענינו של יום השבת?

ג. אך ענינו של שבת מובן מהשבת הראשון כפי שהי' אצל הקב"ה, ומזה יובן גם בנוגע לבנ"י — "עמך כולם צדיקים"¹⁷, ש"צדיקים דומין לבוראם"¹⁸:

10) סז"ך-כח. גם תו"מ חס"ח ע' 56. וש"נ.

11) ראה גם תו"מ חנ"ח ע' 310. וש"נ.

12) פרש"י חוקת כא, כא.

13) סנהדרין סה, ב (ובפרש"י).

14) ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג חלק.

15) ישע"י ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

16) ב"ר פס"ז, ח. רות רבה פ"ד, ג. ועוד.

הוספה

א

בי"ה. אי ניסן תשי"ד
ברוקלין

מרת . . . תחי'

ברכה ושלוש!

. . . עס איז שוין אויך ליינג צייט אַז אייער מאַן שיי זאָל זיך באַטראַכטען ניט ווי אַ איש פרטי וואָס דאַרף אַפּשעכטען די בהמות און דורך דעם פאַרדינען אויף דער הוצאה פאַר זיך און דער פאַמיליע, שיחיו, נאָר אויך וויסען אַז יעדער איד און בפרט יעדער חסיד איז אַ איש כללי, און מוז אין אַ געוויסער מאָס משפיע זיין אויף דער סביבה ווי עס ווייזט אָן די תורה הק', און בפרט אַז ער האָט זוכה געווען צו קענען העלפען אין אַ מוסד, וועמענס מטרה עס איז צו אויפשטעלען אַ יונגען דור אידען וועלכע זאָלען זיין אמת'ע אידען לויט ווי השי"ת פאַדערט, השם יתברך ועלכער איז אַ זון ומפרנס לכל סיי בגשמיות און סיי ברוחניות. און ווען מען וויל אויף אַ אמת געפינט מען צייט אויף דעם, און דאָן זעהט מען אפילו מיט די פליישיקע אויגען אַז ניט נאָר אַז דאָס שטערט ניט צו די פריוואַטע ענינים נאָר אדרבה דאָס גיט נאָך צו ברכה און הצלחה. און איך האָף אַז איר וועט משפיע זיין אויף אייער מאַן שיי אין דער דערמאָנטער ריכטונג.

מיט אַ וואונש פאַר חסידישן נחת פון אַלע אייערע קינדער צוזאַמען מיט אייער מאַן הרב שיי ובברכת חג פסח כשר ושמוח.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

[תרגום חפשי]

. . . זה מכבר הגיע הזמן שבעלה שיי יחשיב את עצמו לא בתור איש פרטי שצריך לשחוט את הבהמות כדי להרוויח עי"ז עבור הוצאותיו והוצאות בי"ב, שיחיו, כי אם גם לדעת שכל יהודי ובפרט כל חסיד הוא איש כללי, ומוכרח במדה מסויימת להשפיע על הסביבה

א

באַטראַכטען ניט ווי אַ איש פרטי וואָס דאַרף אַפּשעכטען כו': ראה עדי"ז אג"ק ח"ז אגרת ר'תמג, ובהנסמן בהערות שם. ובכ"מ.

מפרעה ומילא את שליחותו של הקב"ה; אבל אהרן, שענינו הי' חסד, ולכן הי' "אוהב את הבריות"⁹³, וכיון שמדובר קודם מ"ת, היתה האהבה שלו לא רק לבנ"י, אלא גם לאינם יהודים, כולל גם פרעה — הרי זה חידוש שאעפ"כ לא התפעל מפרעה.

ולכן, בתור הקדמה לפרשה "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן גו'", ש"חלק לו כבוד (לאהרן) .. שכללו עם משה בדבור" — נאמר: "ומשה ואהרן עשו את כל המופתים האלה לפני פרעה", שבזה מודגשת מעלתו של אהרן שעשה וטרח במופתים כמשה, מבלי להתפעל מפרעה, אף שהי' אז מעמד ומצב ד"ויחזק ה' את לב פרעה ולא שלח את בני ישראל מארצו".

טז. ומזה יש ללמוד הוראה:

עבודתו של יהודי צריכה להיות באופן שלא להתחשב כלל עם טבע נפשו הבהמית. — כיון שדורשים ממנו לעבוד עבודתו, עליו לעשות זאת מבלי להתפעל מזה שטבע נפשו מחייב הנהגה הפכית.

וע"ד שמצינו באברהם אבינו שלאחרי העקידה אמר לו הקב"ה "עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה"⁹⁴ — כיון שאברהם מטבעו הי' בקן החסד, ולכן, דוקא לאחרי מעשה העקידה, שהי' ענין של גבורה, אמר לו הקב"ה "עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה", כיון שעבודתו אינה רק מצד טבע החסד⁹⁵.

וכך צריך להיות אצל כל אחד מישראל — שכאשר דורשים ממנו לעשות ענין מסויים, אין לו להתחשב עם טבעו, אם הוא מסוגל לעשות זאת מצד טבעו או לא, אלא לעשות מה שדורשים ממנו⁷⁴.

ועד שבאים למעמד ומצב "שהם עתידים להתחדש כמותה"⁹⁶, שענין זה קשור עם "דוד⁹⁷ מלך ישראל חי וקיים"⁷⁶.

[לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "בני היכלא"].

(93) אבות פ"א מ"ב.
(94) וירא כב, יב.
(95) ראה תניא אגה"ק סי"ג (ק"ט, ב).
(96) נוסח קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).
(97) שם כה, א.

כתיב¹⁹ "כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ (שלכן נצטווה יהודי "ששת ימים תעבוד"²⁰) וביום השביעי שבת וינפש", אך גם ביום השבת לא נתבטל העולם ממיציאותו, אלא שנתעלה למעמד ומצב של שבת — "א' שבת'דיקע וועלט", והיינו, שעד אז הי' העולם באופן שקשור עם ענין המלאכה, ואילו ביום השבת היתה שביתה ממלאכה. וע"פ המבואר בקבלה — הנה ביום השבת מתעלה העולם לבחי' המחשבה²¹:

מחשבה — היא לעצמו, ללא שייכות למציאות הזולת (כי גם כשחושב אודות מציאות נוספת, הרי זה באופן שמציאות זו קשורה ונעשית חלק מהאדם החושב), ולא כמו דיבור ששייך רק אל הזולת שמחוץ הימנו, וכ"ש מעשה שהוא כבר בדרגא פחותה ממנו.

ודוגמתו למעלה, שבששת ימי המעשה הי' העולם בבחי' דיבור — כאילו שהעולם שומע מהקב"ה את עשרה המאמרות²², כך, שיש מציאות נוספת, ומציאות זו שומעת מאלקות; משא"כ בשבת שהעולם מתעלה לבחי' המחשבה — הרי זה כפי שהעולם קשור ונעשה מציאות אחת עם אלקות, וכמ"ש²³ "ויכולו גו'", מלשון כליין²⁴.

ומזה מובן גם בנוגע לצרכי האדם, כמו אכילה ושתי' — שאף שישנם ביום השבת כמו בימות החול, הרי הם בבחי' המחשבה, והיינו, שאינם מציאות לעצמם, אלא הם קשורים ומאוחדים עם אלקות, כיון שנעשים ענין של מצוה — מלשון צוותא²⁵ וחיבור עם הקב"ה,

— שלכן, בימות החול יש להזהר מריבוי אכור"ש שלא יהי' באופן של זולל וסובא, משא"כ בשבת יש להרבות באכור"ש יותר מאשר בימות החול, ואעפ"כ, "פרש שבתכם לא קאמר"²⁶, שלא יכול לבוא מזה ענין הפכי כו' —

והיינו, שההתקשרות עם אלקות היא לא רק ע"י תורה ותפלה, אלא גם ע"י אכילה ושתי' גשמיים, ובאופן שהתענוג שבזה הוא רק בגלל ציווי הקב"ה.

וזהו גם הענין שביום השבת צריך להיות במעמד ומצב ש"כל

(19) תשא לא, יז.
(20) יתרו כ, ט. ועוד.
(21) ראה לקו"ת דרושי ש"ש סו, ג.
(22) אבות רפ"ה.
(23) בראשית ב, א.
(24) ראה אוה"ת עה"פ (כרך א — מב, ב ואילך, כרך ג — תקת, א ואילך). ועוד.
(25) ראה לקו"ת בחוקותי מה, ג. מז, ב. ובכ"מ.
(26) זח"ב פח, ב. וראה תו"א ר"פ חיי שרה. ובכ"מ.

מלאכתך עשויי²⁷ — דכיון שגם צרכי האדם אינם ענין של חול, אלא ענין אלקי, נמצא, שכל הענינים באים מלמעלה (ללא מלאכת האדם, שהיא עשוי), ויש רק צורך באיזה ענין של הכנה, כי "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"²⁸, אבל ההכנה היא רק בכדי שע"ז יומשכו כל הענינים מלמעלה.

ד. עפ"ז יש לבאר ההוראה מכללות ענין השבת,

— ובפרט שבת שבו חל יום ההילולא, שהו"ע של זכרון, שיביא לידי התעוררות בנוגע לפועל, ומה גם שמקשרים זאת עם ענין של התוועדות, שתכליתה להביא לידי פועל (ולא באופן שישאר בדיבור בלבד ח"ו) —

שצ"ל באופן ש"מיני" מתברכין כולהו יומין²⁹, היינו, שיש להמשיך את התנועה שבה עומדים ביום השבת גם בימות החול (ועד"ז בנוגע ליום הילולא, שהו"ע הקשור עם קדושה, שהתכלית בזה היא שיומשך גם בעולם) — שגם בצאתו לעולם יהי נרגש אצלו שהעולם קשור עם אלקות, והיינו, שאע"פ שסיבת העסק בעניני העולם היא לפי שהשפע בעוה"ז נמשך דרך לבוש הטבע שמעלים ומסתיר כו' (כפי שמבאר הצ"צ בדרך מצוותיך³⁰), מ"מ, אין להתייחס ל"לבוש" בתור מציאות בפני עצמו, אלא כפי שהוא בטל וטפל ל"דבר ה" שבו, שב"לבוש" גופא רואים את האלקות שבו.

ואז, הנה גם כשכא לידי נסיון, שיש אפשרות להתייחס אליו בכ' אופנים: (א) לא להתפעל מהנסיון שהוא בסתירה לאלקות, אלא להתגבר עליו ולבטלו, (ב) להתייחס לנסיון מלכתחילה כדבר שמביא לידי עילוי בעבודתו עי"ז שמתגבר עליו ומבטלו — הנה מצד ענין השבת נרגש אצלו מלכתחילה שהעולם מצד עצמו הוא אלקות, ובמילא גם ענין הנסיון קשור עם אלקות, והיינו, שאין כאן מציאות אחרת שעל ידה מתקרב יותר לאלקות, אלא הנסיון מצד עצמו הוא אלקות (כפי שבא בלבוש של נסיון).

וע"ד שמצינו אצל בעל ההילולא שאמר בנוגע ל"ב תמוז, שכל המאורע הי' כדי שע"ז יתוסף עוד יו"ט³¹.

ובקביעות שנה זו יש נתינת כח מיוחדת לפעול על כל השנה כולה

(27) ראה שו"ע אדה"ז או"ח ס"ש"ו סכ"א.

(29) זח"ב סג, ב. פח, א.

(30) קז, ב.

(31) ראה גם תו"מ חנ"ט ע' 242. וש"נ.

ראשונה — בחי' החסד, ופרשה שני' — בחי' הגבורה, וענין התורה שזוכר בשתייהם — בחי' התפארת.

אמנם, גם להפירוש שקאי על שם שד"י יש לבאר השייכות לג' הענינים דשתי המזוזות ומשקוף — כי:

ידוע ששם שד"י הוא בספירת היסוד⁸⁴, והרי ספירת היסוד נקראת בשם "כל"⁸⁵, לפי שכוללת כל ה' הספירות (כפי שכל א' כלולה מעשר — הגימטריא ד"כל"), כך, שיש בזה כל ג' הקוין דחסד גבורה (שתי המזוזות) ותפארת (המשקוף).

ויש להוסיף בביאור השייכות דשם שד"י גם לב' הענינים דחסד וגבורה — ע"פ המבואר במדרשי חז"ל בפירוש שם שד"י: (א) "שאמרתי לעולמי די"⁸⁶, שזהו ענין של גבורה, (ב) ש"די באלקותי לכל ברי"⁸⁷, שזהו ענין של חסד.

וכללות החילוק בין הפירושים הנ"ל — שהעדפת הפירוש שקאי על כללות המזוזה (כברמ"ז) היא בגלל שעפ"ז מובן יותר המשך ושייכות הענינים (מזוזה ונתינת הדם על שתי המזוזות והמשקוף) זל"ז, ואילו העדפת הפירוש שקאי על שם שד"י (כבהערות אאמו"ר) היא שבגלל שעפ"ז מובן יותר פשטות הלשון "כתוב שמי".

טו. בנוגע לפירוש רש"י — שיש בו גם ענינים מופלאים — יש ללמוד הוראה מאהרן:

ובהקדים כללות החילוק שבין אהרן למשה — כדאיתא במדרש⁸⁸ על הפסוק⁸⁹ "וילך ויפגשו .. וישק לו", "הה"ד"ו חסד ואמת נפגשו .. חסד זה אהרן .. ואמת זה משה". וזהו גם שענינו של משה הי' תורה, המשכה מלמעלה למטה, ואילו ענינו של אהרן הי' לפעול הענין ד"בהעלותך את הנרות"⁹¹, העלאה מלמטה למעלה⁹².

ובנוגע לענינו:

משה רבינו — כיון שענינו הוא אמת, אין זה פלא שלא התפעל

(84) ראה לקוטי לוי"צ הערות לזח"א ע' ג.

מא. ע' קלד. ע' קנא. ע' רלט. ועוד.

(85) ראה סה"מ תש"י ריש ע' 121. סה"ל

(דא"ח להצ"צ) ערך כל (ע' קכו ואילך).

וש"נ.

(86) חגיגה יב, א. זח"ג רנא, ב.

(87) ר"פ בהעלותך.

(88) ראה גם לקו"ש חכ"ד ס"ע 257

(89) ואלך. וש"נ.

(90) תהלים פה, יא.

(91) ר"פ בהעלותך.

(92) ראה גם לקו"ש חכ"ד ס"ע 257

ועפ"ז מוכן, שכאשר הפסוק מזכיר את פרעה — "ומשה ואהרן עשו את כל המופתים האלה לפני פרעה" — צריך להזכיר את רשעותו: "ויחזק ה' את לב פרעה ולא שלח את בני ישראל מארצו", כך, שאין זה בהמשך למ"ש לפני"ז או בתור הקדמה למ"ש לאח"ז, אלא זהו ענין בפני עצמו — בתור מאמר המוסגר — להזכיר רשעותו של פרעה.

וזהו הטעם שענין זה נאמר כאן דוקא (ולא לפני"ז, מיד לאחרי האזהרה על מכת בכורות), כי, המקום הטוב ביותר להזכיר רשעותו של רשע היא היכן שמודגש היותו בתכלית השפלות, בדיוטא האחרונה, ולכן, לאחרי שנאמר ש"משה ואהרן עשו את כל המופתים האלה לפני פרעה", מוסיף הכתוב ומדגיש את גודל רשעותו, שאעפ"כ לא התפעל מזה: "ויחזק ה' את לב פרעה ולא שלח את בני ישראל מארצו".

יד. הביאור בנוגע להערות אאמו"ר על הזהר:

לכל לראש יש לבאר כיצד אפשר לפרש ש"כתוב שמי" קאי על כללות המזווה שעולה אד', בה בשעה שתיבת מזווה וכן שם אד' לא נכתב במזווה — ע"פ הידוע שכל התורה היא שמותיו של הקב"ה (כמובא בזהר ובכ"מ⁸²), וכיון שבמזווה כתובים אותיות התורה, שייך לומר על זה "כתוב שמי".

אבל אעפ"כ, יותר קרוב לפרש לשון הזהר "כתוב שמי" על השם שד"י, שזהו שם ממש, ולא סתם אותיות התורה, שכולה שמותיו של הקב"ה.

אך עפ"ז אינו מוכן לאידך גיסא — מדוע מביא הרמ"ז פירוש זה (ש"כתוב שמי" קאי על שם שד"י) בתור פירוש שני?

ויש לומר הביאור בזה:

הענין ד"כתוב שמי" במזווה הובא בזהר בקשר לנתינת הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות. ולפי הפירוש ש"כתוב שמי" קאי על שם שד"י, הרי יש בזה רק ענין אחד, ואין זה דומה לענין שתי המזוזות והמשקוף שהם ג' ענינים.

ולכן מוטב לפרש שקאי על כללות המזווה, שיש בה ג' ענינים שהם בדוגמת ג' הענינים דשתי המזוזות ומשקוף: שתי המזוזות הם חסד וגבורה, והמשקוף הו"ע התפארת⁸³. ועד"ז בכללות המזווה: פרשה

(82) זח"ב פז, א. רמב"ן בהקדמתו עה"ת. (83) ראה אוה"ת פרשתנו ע' שי ואילך. יונת אלם פכ"ט. וש"נ.

שתהי' בבחי' שבת — "א שבת'דיקע יאָר", כך, שכל עניני העבודה נעשים ללא קשיים, ואדרבה: מתוך תענוג, שמחה וטוב לבב, וכפתגם אדמו"ר מהר"ש שצריך לילך "מלכתחילה אריבער"³², שהנהגה זו בכללותה קשורה עם ענין השבת, ועד שעני"ז באים לפרשת הגאולה, ועד לגאולה בפועל, ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

* * *

ה. האמור לעיל הוא בנוגע לכל השבתות שבשנה זו; ונוסף לזה ישנו ענין מיוחד בכל שבת שבו חלוק הוא משאר השבתות, ועל זה נאמר³³ שצריך לחיות עם הזמן — עם פרשת השבוע, ובנדו"ד: פרשת בא. ובהתאם לכך יש לבאר את ההוראה המיוחדת מיום הש"ק פרשת בא.

ולכל לראש — ההוראה משם הפרשה: "בא", כפי שנקראת מכו"כ שנים ע"פ מנהג ישראל ש"תורה הוא"³⁴ (ובפרט שכמה שמות פרשיות התורה הובאו כבר בס"י הרס"ג³⁵), וכיון שזהו השם של כל הפרשה (כולל גם ההפטרה שקורין לאחרי הפרשה), שע"י השם נמשכת חיות הדבר, כידוע³⁶ תורת הבעש"ט והמגיד בפירוש מ"ש³⁷ "נפש ח' הוא שמו", הרי מוכן שבשם זה נכלל התוכן של הפרשה, ובודאי יכולים ללמוד הוראה.

ו. לכאורה: איזה הוראה יכולים ללמוד מהשם "בא" — תיבה אחת בלבד, ותיבה שכבר נאמרה בתורה כמ"פ לפני"ז?!

ויובן ע"פ שאלת רשב"י בזהר³⁸: "מה כתיב בא אל פרעה, לך אל פרעה מבעי לי", מאי בא וכו'".

והענין בזה:

החילוק בין "לך" ל"בא" — ש"לך" פירושו ללכת לענין שהוא מציאות אחרת ממנו, ואילו "בא" פירושו שצריך לבוא ולהכנס לגמרי בענין זה ולהתאחד עמו. וכמו בפשטות — ע"פ נגלה — שבכל מקום שצ"ל ענין של ביאה, הנה "ביאה במקצת לא שמה ביאה"³⁹, והיינו, שלא

(32) ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' תריו. וראה גם לקו"ש חכ"ז ע' 166. וש"נ.
(33) סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק ב"היום יום" ב חשוון).
(34) ראה תורה נפסל — מנחות כ, ב. מהרי"ל — הובא ברמ"א יו"ד סע"ו ס"ד. מנהגים ישנים מדורא ע' 153. שו"ע אדה"ז אר"ח סוסק"פ. סתל"ב סי"א. סתנ"ב ס"ד.
סתצ"ד סט"ז. ועוד.
(35) בקריאת התורה.
(36) כש"ט סק"ד. או"ת עה"פ (סי"ד).
(37) בראשית ב, יט.
(38) ח"ב לד, א.
(39) חולין לג, ב. וראה לקו"ש ח"ט ע' 245. וש"נ.

זו בלבד שאין כאן ביאת כולו, אלא אפילו המקצת שנכנס אינו נחשב לביאה, כיון שביאה פירושה ביאת כולו ("אריינגיין אינגאנצן").

וזוהי ההוראה מפרשת "בא" — על יסוד תורת הבעש"ט⁴⁰ שכל דבר שיהודי רואה או שומע, צריך לנצל כדי ללמוד הוראה בעבודתו — שהשייכות עם הדבר שראה או שמע צריכה להיות (לא באופן צדדי, אלא) באופן של "בא", היינו, להיכנס כולו לתוך הדבר, להתבונן בו ולראות באיזו מדה יכול לנצל ללימוד ההוראה שנוגעת אליו.

ז. ובפרטיות יותר:

ידועה תורת הבעש"ט⁴¹ על הפסוק⁴² "בא גוי אל התבה", "ש"תבה" קאי על אותיות ותיבות התורה והתפלה, ו"בא אל התבה" היינו שצריך להכנס כולו בתוך אותיות ותיבות התורה והתפלה,

— כמו בנוגע לתבת נח, שלא הי' די בכך שנח ידע איך לבנות תבה או שצוה לאחרים לבנותה, אלא הוא בעצמו בנה אותה, ונכנס בתוכה, ודוקא עי"ז ניצל מהמבול —

והיינו, שצריך לקשר את עצמו ולהתאחד עם אותיות ותיבות התורה והתפלה, עד כדי כך, שאין מציאות אחרת מלבדם; רק הוא עם התורה והתפלה.

ולאידך גיסא, ישנו גם הענין ד"בא אל פרעה":

מבואר בזהר³⁸ שמשו רבינו התיירא לילך לפרעה, מצד תוקף הלעו"ז דקליפת פרעה, "התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו אשר אמר לי יאורי ואני עשיתיני"⁴³ — שזוהי דרגא הכי תחתונה שבקליפה, למטה יותר מבלעם, שאמר "לא אוכל לעבור את פי ה'"⁴⁴, ואילו פרעה אמר "לא ידעתי את ה'"⁴⁵ (היינו, לא זו בלבד שלא שומע בקולו, אלא שמלכתחילה אינו יודע שיש מציאות כזו).

ועל זה אמר לו הקב"ה "בא אל פרעה" — שיבוא ויכנס לכל ההיכלות כו' עד לבחי' אריך דקליפה⁴⁶ (שזוהי דרגת פרעה), ולהודיע לפרעה אודות מציאותו של הקב"ה, ושהוא מוכרח לשמוע בקולו, ועי"ז פעל שבירה כללית בקליפת פרעה, ועד שבא ומבקש כו'.

התורה בהתאם לרצונם. ובעקבות דבריו, יצאו כו"כ צעירים וניפצו את החלונות בבית-הכנסת של הרב הנ"ל!

מדובר אודות רב זקן, שיש לו תלמידים שמשמשים ברבנות, ובגלל שיצא בטענה על כך שמעוותים את התורה, ניפצו אצלו חלונות במקום קדוש!

וצרה גדולה יותר — שעד היום הזה לא ראיתי אפילו עיתון אחד שיכתוב על זה!

בנוגע למאורע עם 3-4 הבחורים⁷³, שעד היום לא יודעים בדיוק מה אירע שם — כתבו בכל העיתונים, ואילו מאורע נורא זה — אין אפילו עיתון אחד שכתב אודותיו; כנראה שעשו כולם יד אחת שלא לכתוב על זה.

ועכ"פ — רואים כאן עד היכן יכול השוחד להוליך שולל! אמנם⁷⁴, כיון "שאיין לך דבר שעומד בפני התשובה"⁷⁵ — הנה אולי יערה עליהם רוח ממרום ויתעוררו לשוב בתשובה⁷⁶.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן משקה לאורחים שיהיו שהגיעו מכמה מדינות].

* * *

יג. הביאור בפירוש רש"י — בקיצור עכ"פ:

רש"י פירש כבר בנוגע למ"ש בפרשת וירא⁷⁷ "וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עושה (ומוסיף במאמר המוסגר בנוגע לאברהם) ואברהם היו יהי' וגו'": "מדרש אגדה, זכר צדיק לברכה⁷⁸, הואיל והזכירו ברכו".

ואילו לאח"ז בפסוק⁷⁹ "ואנשי העיר אנשי סדום גו'", מפרש רש"י: "ופשוטו של מקרא, ואנשי העיר אנשי רשע .. ועל שם שהיו רשעים נקראים אנשי סדום, כמו שאמר הכתוב⁸⁰ ואנשי סדום רעים וחטאים"⁸¹.

ומזה מובן, שענין של ברכה בהזכרת צדיק הוא רק ע"פ "מדרש אגדה", ולא ע"פ פשוטו של מקרא; ואילו הזכרת רשעותו של רשע ("שם רשעים ירקב"⁷⁸) מובנת ע"פ פשוטו של מקרא.

(78) משלי יו"ד, ז.

(79) יט, ד.

(80) לך לך יג, יג.

(81)

(73) ראה תר"מ ח"ע ע'...

(74) חסר קצת (המור"ל).

(75) רמב"ם הל' תשובה ספ"ג.

(76) חסר הסיים (המור"ל).

(77) יח, יד-יח.

(43) יחזקאל כט, ג.

(44) בלק כב, יח. כד, יג.

(45) שמות ה, ב.

(46) נצו"א לזהר שם.

(40) ראש כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך.

וש"נ (נעתק ב"היום יום" ט אייר).

(41) ראה שם ס"ח ואילך. וש"נ.

(42) נח ז, א.

וצריך להבין:

כיון שהפירוש שהובא בנצ"א מקורו בספרי קבלה (כדלקמן), הנה גם אם בא להקשות על פירוש זה (כי "לא הביישן למד"⁶⁹), ולכן מפרש באופן אחר, ה" צריך לכתוב בסגנון "לא זכיתי להבין כו", ולא בלשון שמדגיש שחולק על דבריו: "ולכאורה יותר קרוב לפרש כו", ואפילו לא "וי"ל בדא"פ"?

ותירה מזה: ברמ"ז (שמזכיר אאמו"ר) הובאו שני הפירושים; תחילה הובא הפירוש שקאי על כללות המזווה שעולה אד' (כפירוש הנצ"א), ואח"כ הובא הפירוש שקאי על שם שד"י שבחוץ המזווה (כפירוש אאמו"ר). וא"כ, איך כותב אאמו"ר שהפירוש שקאי על שם שד"י הוא "יותר קרוב" — בה בשעה שברמ"ז הובא רק בתור פירוש שני, ואילו הפירוש שעליו הקשה אאמו"ר הוא הפירוש הראשון?

וכפי שיתבאר לקמן מה שיש לומר בזה — לא בוודאות, כי הבנתנו אינה בערך להבנת אאמו"ר, כי אם בדרך אפשר.

יב. והנה, כשמדובר אודות דיוק לשון וכיו"ב, יש מקום לשקו"ט כו'; אבל כשמדובר אודות ענין הקשור עם הלכה, אין מקום לשאלות, אלא צריך להתנהג באופן של הקדמת נעשה לנשמע, וגם אם אינו מבין, ה"ה מחוייב להתנהג ע"פ דרישת ההלכה.

אך בפועל רואים שיש כאלו שלא מתחשבים בהלכה, ומבלי הבט על כך שהאמת היא שהתורה לא תהא מוחלפת⁷⁰, כיון שקשורה עם "אני הוי' לא שניתי"⁷¹, וגם אם יתאספו כל מלכי מזרח ומערב לא יוכלו לשנות אפילו אות אחת בתורה — הנה מצד ענינים של שוחד, ש"יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים"⁷² (כמבואר חומר הענין בש"ס בבלי וירושלמי, ברמב"ם וכו'), הרי הם "מוכרים" את התורה בהתאם לרצונם.

ועד כמה יכול ה"שוחד" להתעות — רואים במעשה נורא שאירע בשווייץ, שבכלל היא מדינה שקטה, שבמשך שנים ארוכות לא היתה מעורבת במלחמה, וכל מי שמחפש מקום רגוע נוסע לשווייץ, אך לאחרונה אירע בה מעשה נורא:

ישנו רב זקן שדיבר אודות ענין זה, באמרו, היתכן ש"מוכרים" את

69) אבות פ"ב מ"ה.
70) עיקר הטי' מי"ג העיקרים. וראה
71) מלאכי ג, ו.
72) פ' שופטים יז, יט.

ח. וכללות ההוראה מפרשת בא — שנקראת "בא" סתם, ולא "בא אל פרעה" — שההתעסקות בכל ענין, הן עניני קדושה, והן עניני הרשות (כמו משא ומתן), ואפילו ענינים הקשורים עם מציאות של מנגד, צ"ל באופן שבאים ונכנסים בתוך הענין, ובאופן פנימי — כדרישת תורת החסידות שצריך להיות פנימי⁴⁷, שכל דבר שעושה אינו כדי לצאת י"ח, אלא באופן שמכניס בזה את כל מציאותו כו'.

ועד"ז בנוגע לפעולה על הזולת — שלא די לצאת לרחוב ולדבר אודות עשיית דירה לו ית' בתחתונים⁴⁸, אלא הדיבור צ"ל בדברים היוצאים מן הלב, שנכנסים אל לב השומע⁴⁹, ולבא פליג לכל שייפין⁵⁰, לפעול פעולתם,

— כולל גם בנוגע להתוועדות זו שנערכת בש"פ בא, שאין להסתפק רק בהדיבור אודות ענין זה, "חזרה" על הדברים הנאמרים וכתבתם, אלא צריך להביא את כל הענינים לידי פועל —

לברר את כל ניצוצות הקדושה, כמ"ש⁵¹ "ונצלתם את מצרים" (כפי שהי' ביצי"מ⁵², והרי הענין דיצי"מ צ"ל בכל יום, כמ"ש רבינו הזקן בתניא⁵³), ועד לגמר הבירורים לעתיד לבוא, שתלוי (כמו כל הענינים דלעת"ל) במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות⁵⁴.

ועי"ז שכל אחד פועל הענין דיצי"מ בנוגע לעצמו וגם בנוגע ליהודי נוסף, הנה "ברכנו אבינו כולנו כאחד"⁵⁵, שמהגאולה הפרטית — שהיא באופן שמכריע את עצמו ואת העולם כולו לכף זכות⁵⁶ — באים לגאולה הכללית, בביאת משיח צדקנו, באופן ש"בני ישראל יצאים ביד רמה"⁵⁷.

* * *

ט. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה באתי לגני אחותי כלה.

* * *

47) ראה סה"ש תורת שלום ע' 39 ואילך.
48) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
49) ראה ס' הישר לר"ת ש"ג. הובא
50) ראה ס' הישר לר"ת ש"ג. הובא
51) ראה ס' הישר לר"ת ש"ג. הובא
52) ראה לקו"ש חל"א ע' 50. וש"נ.
53) רפמ"ז.
54) שם רפל"ז.
55) נוסח ברכת "שים שלום" בתפלת ובכ"מ.
56) קידושין מ, סע"א ואילך. רמב"ם הלי' בשל"ה סט, א.
57) ראה זהר ח"ב כג, א. ח"ג קסא, ריש
ע"ב. רכא, ב. רלב, א.
שמות ג, כב.
57) בשלח יד, ח.

י. כרגיל ללמוד פסוק בפרשת השבוע עם פירוש רש"י, כולל גם להתעכב על ענין מוקשה שרש"י אינו מבאר, כמדובר כמ"פ אודות גדול הדיוק בפירושו רש"י באופן שלא חסר ולא יתיר (וכמובא בספרים⁵⁸ שלצורך כתיבת פירושו התענה רש"י תרי"ג תעניות כו', וכדאיתא בשל"ה⁵⁹ שבפירושו רש"י יש ענינים מופלאים שבתורה), כך, שגם כאשר רש"י אינו מבאר ענין מסויים הרי זה מדוייק, ויכול להיות בב' אופנים: רש"י סבור שהבן חמש למקרא יבין זאת מעצמו, ולכן אינו צריך לפרש, או שרש"י הבהיר זאת כבר לפניו, ולכן אינו צריך לחזור ולפרש.

ובכן, בפרשתנו קאפיטל י"א פסוק י' נאמר: "ויחזק ה' את לב פרעה". ולכאורה אינו מובן: הרי ענין זה נאמר כבר לפניו כמה פעמים, ולמה הוצרך הכתוב לחזור ולכפול זאת עוד הפעם? — ולכאורה לא מצינו שרש"י יבהיר זאת.

ואין לומר שרש"י אינו מבאר זאת, בגלל שאין זו שאלה בפשוטו של מקרא, כיון שסדר הכתוב הוא לחזור אותו ענין כמה פעמים — שהרי בפסוק זה עצמו מתרץ רש"י שאלה כזו:

על חלקו הראשון של הפסוק — "ומשה ואהרן עשו את כל המופתים האלה לפני פרעה" — מפרש רש"י: "כבר כתב לנו זאת בכל המופתים, ולא שנאה כאן אלא בשביל לסמכה לפרשה של אחרי" — "ויאמר ה' אל משה ואל אהרן⁶⁰", "בשביל שאהרן עשה וטרח במופתים כמשה, חלק לו כבוד זה במצוה ראשונה ("החודש הזה לכם וגו'"), שכללו עם משה בדבור".

ומזה מוכח שבפשוטו של מקרא יש מקום לשאלה "כבר כתב לנו זאת כו'", וא"כ, למה לא מבאר רש"י ענין זה בנוגע לחלקו השני של הפסוק — "ויחזק ה' את לב פרעה", אע"פ ש"כבר כתב לנו זאת בכל המופתים"?

יש מפרשים⁶¹, ש"חזר הכתוב ואמר ויחזק ה', בעבור התראת מכת בכורות לבדה" (שהיתה "שקולה כנגד כל המכות"⁶²).

אבל קשה לפרש כן בפשוטו של מקרא, כי, אם "ויחזק גו'" קאי על מכת בכורות, ה' הכתוב צריך לאמרו בסמיכות יותר למכת בכורות — לפני "ומשה ואהרן עשו וגו'".

ועד"ז בנוגע לדברי המפרשים⁶³ ש"בלי זה (בלי הפסוק "ויחזק גו'") ה' מקום לומר שאין מגיע כ"כ שכר לאהרן על שטרח, כי לא ה' הדבר כ"כ טורח, אלא לכבוד גדול ה' לו שהוא שליח מן הקב"ה כו', לכך אמר הכתוב ויחזק ה' את לב פרעה, וכיון שכן, נמצא שהיו משה ואהרן בכל פעם שהלכו לפני פרעה בשליחותם בסכנה גדולה שלא יהרוג אותם פרעה כו', אלא שמשה ואהרן מסרו את נפשותיהם בכל פעם בשביל הצלת ישראל, ולכך שפיר זכה (אהרן) עי"ז שנתייחד אליו הדיבור במצוה ראשונה" — שגם עפ"ז ה' הכתוב צריך לומר "ויחזק ה' את לב פרעה" לפני "ומשה ואהרן עשו וגו'".

ואדרבה: דוקא ע"פ פירוש רש"י ש"ומשה ואהרן עשו וגו'" נאמר כאן "בשביל לסמכה לפרשה של אחרי", קשה יותר לפרש שמ"ש לאח"ז "ויחזק ה' את לב פרעה", בא בהמשך למ"ש לפניו — אם בנוגע למכת בכורות, או בנוגע לכללות המס"נ של אהרן בלכתו לפני פרעה!

ובמילא הדרא קושיא לדוכתה: מדוע נאמר כאן "ויחזק ה' את לב פרעה", ומהו ההמשך למ"ש לפניו "ומשה ואהרן עשו וגו'?"

וכמדובר כמ"פ שכיון שזהו ענין הקשור עם פירוש רש"י, הרי זה צריך להיות מוכרח בפשטות הכתובים, וכפי שיתבאר לקמן.

יא. בנוגע להערות אאמו"ר על הזהר דפרשת השבוע, הנה בהערה הראשונה מתעכב אאמו"ר על מאמר הזהר בנוגע לענין השמירה שע"י המזוזה — בשייכות למ"ש בפרשת השבוע⁶⁴ "ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף", ועי"ז "לא יהי בכס נגף גו'"⁶⁵ — "עבד בר נש ביתא וקוב"ה אמר לי כתוב שמי ושוי לפתחך וכו'"⁶⁶, וז"ל⁶⁷:

"עיינן בנצוצי אורות או"ק א' (שמפרש ש"כתוב שמי" קאי על כללות המזוזה שעולה שם אדנ"י). ולכאורה יותר קרוב לפרש ששמי קאי על השם שד"י שבחוץ המזוזה שהוא השומר ר"ת שומר דלתות ישראל⁶⁸ (משא"כ לפירושו ששמי קאי על מזוזה גימט' אד', הרי תיבת מזוזה וכן שם אד' אין נכתב במזוזה, ואיך אמר כתוב שמי) וכו' (ומסיים:) שוב מצאתי כן ברמ"ז" (כנראה בגלל שבשעת כתיבת ההערה לא היו עמו ספרים, והוסיף זאת לאחר זמן).

(68) סידור האריז"ל (כוונת מזוזה). משנת חסידים מס' מזוזה פ"ג מ"ט. ובכל בו הל' מזוזה (הובא בר"מ יו"ד סרפ"ח): שומר דירת ישראל. וראה לקו"ש חיי"ט ע' 123 הערה 22.

(63) פי' ילקוט עני כאן.
(64) שם, ז.
(65) שם, יג.
(66) זח"ב לו, רע"א.
(67) לקוטי לוי"צ הערות לזח"ב ע' נט.

(58) ראה שה"ג (להחיד"א) בערכו. וראה גם תר"מ חמ"ז 316. וש"נ.
(59) במס' שבועות שלו (קפא, א).
(60) פרשתנו יב, א.
(61) פי' הרא"ם כאן.
(62) פרש"י וראו ט, יד.